

3.2. KORELÁTY HYPNABILITY

Hledání korelátů hypnability stojí v popředí hypnologického výzkumu. Důvodem je jednak snaha predikovat „hypnotizovatelnost“ subjektů, jednak je motivem zkoumání teoretický výzkum, mající přinést nové poznatky nejen do hypnologie, ale pro obecnou psychologii a psychopatologii.

Dana a Cooper (1964) uvádějí různé přístupy k predikci hypnability:

1. pokus hypnotizovat osobu,
2. metoda založená na testech bdělé sugestibility,
3. zkoumání dynamických osobnostních faktorů.

Dorcus (1963) poznamenává, že v pracích řady autorů byl zkoumán:

- vztah mezi hypnabilitou a bdělými sugescemi či hypnózou,
- vztah mezi hypnabilitou a typem osobnosti (měřeným psychometrickými testy),
- vztah mezi sociálně kulturním pozadím a hypnabilitou,
- vztah mezi výskytem vnitřních zážitků a hypnabilitou,
- vztah mezi metodou uvádění do hypnózy a hypnabilitou,
- vztah mezi hypnotizérem a hypnabilitou.

Autor dospívá k přesvědčení, že v těchto výzkumech lze najít množství klamných závěrů.

Přehledné rozčlenění faktorů, které by mohly ovlivňovat hypnabilitu, uvádějí Kratochvíl a Schauerová (1968), kteří je dělí na:

1. faktory v hypnotizérovi a vztahu mezi hypnotizérem a hypnotizovaným,
2. faktory v hypnotizační technice a prostředí,
3. faktory v samotné hypnotizované osobě.

Práce Hoskovce, Svorada a Lance (1963) ukazuje, že při sugescích posturálního kolísání působí sugesce z magnetofonu stejně jako přímé uvádění sugescí sugestorem. Pokud jde o navozování hypnózy, domnívají se Kleinsorge a Klumbies (1959), že vliv magnetofonu se může uplatnit teprve tehdy, když osoba byla již jednou úspěšně hypnotizována hypnotizérem, anebo tehdy, když je již předem tak ovlivněna, že uskutečnění hypnotizace pomocí magnetofonu očekává. Avšak Barber a Calverley (1964 b) došli na základě svých experimentů k závěru, že je lhostejné, zda hlas hypnotizéra vychází z magnetofonu anebo pochází od živé osoby. Ke stejnému výsledku došli Kratochvíl a Schauerová (1968). Tento závěr je dnes obecně přijímán a ověřen nejen mnoha experimenty, ale opakovanou zkušeností při administraci hypnotických škál. Avšak Perry a Sheehan (1978) při zkoumání interpersonální podstaty hypnotického sezení zjistili, že rovnocennost efektu „živé“ hypnotizace a procedury na videopásku platí pouze pro vysoce hypnabilní osoby, kdežto u středně a málo hypnabilních je efekt osobní indukce větší.

Pokud jde o intonaci, dokázaly pokusy Barbera a Calverleye (1964 a), že sugesce podávané s jistotou a důrazem a odrážející přesvědčení, že se sugerované uskuteční, mají významně větší účinek, než sugesce podávané bezvýrazným hlasem, odrážejícím hypnotizérův lhostejný vztah k účinku sugescí. Obdobné závěry učinil Ryměš (1967).

Reyher a Pottinger (1976) zjistili, že hypnabilita je závislá na osobní přítomnosti hypnotizéra. V jejich pokusu však nešlo o ústní podávání sugescí, nýbrž pouze o fyzickou přítomnost experimentátora při prezentaci Harvardské sku-